

Sygn. akt VII U 383/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2017r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Urszula Kalinowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 maja 2017r. w Warszawie
sprawy R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o odsetki od renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek odwołania R. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 24 lutego 2017r., znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje R. K. prawo do odsetek od renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy:

- za okres od 2 września 2015r. do 30 września 2015r. liczonych od dnia 23 października 2015 roku do dnia zapłaty;
- za październik 2015r. liczonych od dnia 23 października 2015 roku do dnia zapłaty;
- za listopad 2015r. liczonych od 11 listopada 2015r. do dnia zapłaty;
- za grudzień 2015r. liczonych od 11 grudnia 2015r. do dnia zapłaty;
- za styczeń 2016r. liczonych od 11 stycznia 2016r. do dnia zapłaty;
- za luty 2016r. liczonych od 11 lutego 2016r. do dnia zapłaty;
- za marzec 2016r. liczonych od 11 marca 2016r. do dnia zapłaty;
- za kwiecień 2016r. liczonych od 11 kwietnia 2016r. do dnia zapłaty;
- za maj 2016r. liczonych od 11 maja 2016r. do dnia zapłaty;
- za czerwiec 2016r. liczonych od 11 czerwca 2016r. do dnia zapłaty;
- za lipiec 2016r. liczonych od 11 lipca 2016r. do dnia zapłaty;
- za sierpień 2016r. liczonych od 11 sierpnia 2016r. do dnia zapłaty;

- za wrzesień 2016r. liczonych od 11 września 2016r. do dnia zapłaty;
- za październik 2016r. liczonych od 11 października 2016r. do dnia zapłaty;
- za listopad 2016r. liczonych od dnia 11 listopada 2016r. do dnia zapłaty;
- za grudzień 2016r. liczonych od 11 grudnia 2016r. do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

R. K. w dniu 17 marca 2017r. złożył do Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., odwołanie od decyzji z dnia 24 lutego 2017r., znak: (...), odmawiającej prawa do wypłaty odsetek ustawowych w związku z przyznaniem renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu swego stanowiska ubezpieczony wskazał, że domaga się wypłaty odsetek od dnia 2 września 2015r. do dnia wypłaty renty, tj. do 31 grudnia 2016r. Ponadto podniósł, że nie ponosi winy za nieprzyznanie mu renty przez organ rentowy (odwołanie z dnia 17 marca 2017r., k. 2 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko organ rentowy wyjaśnił, że w dniu 2 września 2015r. R. K. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do świadczenia rentowego z tytułu niezdolności do pracy, który został rozpoznany odmownie decyzją z dnia 23 października 2015r., znak: (...). Od decyzji tej ubezpieczony odwołał się do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. Po rozpoznaniu odwołania w postępowaniu o sygn. akt VII U 1842/15, Sąd wyrokiem z dnia 10 listopada 2016r. przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 2 września 2015r. na stałe.

Odnosząc się do odmowy wypłaty odsetek, organ rentowy wskazał, że Sąd Okręgowy w wyroku z dnia 10 listopada 2016r. nie stwierdził odpowiedzialności organu rentowego za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Ponadto, brak jest podstaw do ustalenia takiej odpowiedzialności, gdyż biegli sądowi lekarze specjaliści, którzy wydali opinie w sprawie, w żaden sposób nie wskazali, dlaczego za datę powstania niezdolności do pracy należy uznać dzień złożenia wniosku przez ubezpieczonego. Tym samym, biorąc pod uwagę fakt, że data złożenia wniosku o przyznanie świadczenia może zostać przyjęta za datę powstania niezdolności do pracy jedynie w przypadku, gdy nie można ustalić ani tej daty, ani nawet okresu powstania niezdolności do pracy, organ rentowy uznał, że nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności niezbędnej o przyznania prawa do świadczenia rentowego. Wskazał, że odsetki za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia lub jego wysokości należy ustalić jedynie w przypadku niedotrzymania ustawowego terminu do wydania decyzji uwzględniającej orzeczenie organu odwoławczego, podczas gdy w decyzji wydanej celem wykonania prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego organ rentowy ustalił prawo R. K. do świadczenia i przekazał należność ubezpieczonemu z zachowaniem ustawowego terminu. Z tego względu żądanie wypłaty odsetek ustawowych zostało ocenione jako niezasadne (odpowiedź na odwołanie z dnia 29 marca 2017r., k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

R. K., urodzony w dniu (...), w dniu 2 września 2015r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Do wniosku dołączył kwestionariusz dotyczący okresów składkowych i nieskładkowych, dokumentację potwierdzającą te okresy oraz dokumentację medyczną (wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy z załącznikami, k. 1-6 a.r. tom IV, dokumentacja medyczna – akta rentowe).

W toku postępowania wyjaśniającego ubezpieczony został skierowany na badanie do Lekarza Orzecznika ZUS, który po przeprowadzeniu bezpośredniego badania i dokonaniu analizy przedstawionej dokumentacji medycznej, w tym:

dokumentacji z przebiegu leczenia, kart informacyjnych z leczenia szpitalnego w 2015r. oraz zaświadczeń o stanie zdrowia wystawionych przez lekarzy leczących w dniu 26 sierpnia 2015r., orzeczeniem z 15 września 2015r. uznał, że R. K. nie jest osobą niezdolną do pracy (orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 15 września 2015r., k. 15 tom IV a.r.).

W związku z wniesionym sprzeciwem, sprawa została skierowana do Komisji Lekarskiej ZUS, która orzeczeniem z dnia 20 października 2015r. podtrzymała stanowisko Lekarza Orzecznika ZUS uznające ubezpieczonego za osobę zdolną do pracy (orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 20 października 2015r., k. 21 tom IV a.r.).

W oparciu o powyższe orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. decyzją z dnia 23 października 2015r., znak:(...), odmówił R. K. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (decyzja ZUS z dnia 23 października 2015r., znak: (...), k. 22 tom IV a.r.). R. K. odwołał się od powyższej decyzji i sprawa została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym Warszawa – Praga VII Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych pod sygnaturą VIIU 1842/15 (odwołanie G. K., k. 2- a.s. o sygn. VIIU 1842/15).

W toku postępowania Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy specjalistów z zakresu diabetologii, kardiologii ortopedii oraz endokrynologii (postanowienie z dnia 7 stycznia 2016r., k. 6 a.s. o sygn. akt VII U 1842/15).

Biegła sądowa z zakresu endokrynologii B. O. w opinii z dnia 12 lutego 2015r. wskazała, że rozpoznała u ubezpieczonego wole guzkowe w okresie eutyreozy i nie stwierdziła występowania niezdolności do pracy (opinia biegłej sądowej B. O., k. 15-16 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

Analogiczne wnioski zawarte zostały w opinii z dnia 28 marca 2016r., sporządzonej przez biegłego sądowego z dziedziny kardiologii dr K. K. (1). W ocenie tego biegłego rozpoznane u ubezpieczonego schorzenia kardiologiczne nie naruszają sprawności organizmu w stopniu dającym podstawy do orzeczenia długotrwałej niezdolności do pracy – całkowitej lub częściowej. Zdaniem biegłego, nadciśnienie tętnicze u R. K. jest zadowalająco kontrolowane przy stosowanej farmakoterapii. Wysiłek fizyczny nie jest dla ubezpieczonego przeciwwskazany, a nawet zalecany (opinia biegłego sądowego K. K. (1), k. 24-26 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

Biegły sądowy ortopeda M. G. rozpoznał u ubezpieczonego zmiany zwyrodnieniowo-dyskopatyczne kręgosłupa z upośledzeniem sprawności i z objawami zespołu bólowego oraz zespołu bolesnego barku lewego z dysfunkcją w przebiegu uszkodzenia stożka rotatorów. Stosownie do twierdzeń zawartych w opinii tego biegłego badany jest częściowo niezdolny do pracy, a powodem tej niezdolności jest dysfunkcja wszystkich trzech odcinków w przebiegu zmian zwyrodnieniowo-degeneracyjnych i z zagięciem osi. Ponadto, u badanego występuje dysfunkcja barku lewego w przebiegu uszkodzenia rozległego pierścienia rotatorów. W opinii z dnia 10 maja 2016r. M. G. stwierdził więc, że biorąc pod uwagę stopień zaawansowania i utrwalenia zmian oraz wiek ubezpieczonego, nie rokuje on poprawy i od daty wniosku jest częściowo niezdolny do pracy (opinia biegłego sądowego M. G., k. 41-43 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

R. K. poddany został także badaniu przez biegłego sądowego z zakresu diabetologii dr E. R., która w opinii z dnia 17 maja 2016r. wskazała, że rozpoznana u ubezpieczonego cukrzyca wraz z niewielkim stopniem powikłań narządowych nie narusza sprawności organizmu w stopniu dającym podstawę do orzeczenia długotrwałej niezdolności do pracy, zarówno całkowitej, jak i częściowej (opinia biegłej sądowej E. R., k. 58 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w piśmie procesowym z dnia 30 czerwca 2016r. wniósł o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu ortopedii M. G. na okoliczność daty powstania orzekanej niezdolności do pracy. W ocenie organu rentowego, schorzenia układu ruchu-barku i kręgosłupa istnieją u ubezpieczonego od wielu lat i pomimo tego był on aktywny zawodowo, a przed badaniem Komisji Lekarskiej ZUS korzystał z rehabilitacji w ramach prewencji rentowej ZUS. W dniu 7 sierpnia 2015r. został wypisany z oceną w testach funkcjonalnych – norma, m.in. w zakresie siły mięśniowej, sprawności zawodowo-społecznej i przystosowania zawodowego oraz 2 (małe nasilenie cechy w sensie ujemnym) w zakresie wydolności fizycznej, ruchu (pismo procesowe ZUS, k. 67-68 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

Postanowieniem z dnia 1 lipca 2016r. Sąd dopuścił dowód z opinii innego biegłego lekarza ortopedy (postanowienie, k. 69 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

W opinii z dnia 5 września 2016r. biegły sądowy K. K. (2) stwierdził w badaniu klinicznym boczne skrzywienie kręgosłupa i asymetryczne ustawienie stawów barkowych (prawy ustawiony niżej od lewego), a także wskazał, że zakresy ruchomości kręgosłupa są użyteczne (odległość palce-podłoga 20 cm; zgięcie i wyprost po 40°, ruchy skrętne w prawo, w lewo po 60°). Zaobserwował nadto ograniczenie zakresów ruchomości stawów barkowych (odwodzenie i zgięcie prawego po 120°, lewego po 120°), prawidłowe ruchomości stawów biodrowych i kolanowych oraz brak niedowładów kończyn dolnych i kończyn górnych. Jednocześnie biegły wskazał, że w badaniu RTG kręgosłupa lędźwiowego z dnia 11 kwietnia 2016r. stwierdzono zmiany zwyrodnieniowe na poziomach L4 L5 i L5 S1, a w badaniu MR kręgosłupa lędźwiowego z dnia 22 sierpnia 2013r. zmiany zwyrodnieniowe, spłycenie lordozy, wypukliny na poziomach L4 L5 i L5 S1 bez konfliktu z korzeniami nerwowymi. W stosunku do badania MR z 2008r. pogłębiły się zmiany zwyrodnieniowe. Następnie w badaniu RTG kręgosłupa szyjnego z dnia 11 kwietnia 2016r. stwierdzono zmiany zwyrodnieniowe na poziomach C4 C5 i C5 C6, zaś w badaniu MR lewego stawu barkowego z dnia 29 kwietnia 2013r. stwierdzono rozległe zerwanie mięśnia nadgrzebieniowego, zerwanie mięśnia podgrzebieniowego, naderwanie mięśnia podłopatkowego oraz zawężenie przestrzeni podbarkowej.

W ocenie biegłego K. K. (2), stwierdzone schorzenia stanowią przeciwwskazanie do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej wymagającej podnoszenia i przenoszenia ciężkich przedmiotów, pracy stojącej w zawodzie ślusarza z wymuszonym pochyleniem do przodu, a także pracy jako kierowca z koniecznością siedzenia przez wiele godzin dziennie. Z uwagi na wiek opiniowanego, według biegłego, nie kwalifikuje się on do przekwalifikowania zawodowego, a ponadto poprawa stanu zdrowia po leczeniu rehabilitacyjnym może być jedynie krótkotrwała.

Biegły K. potwierdził ocenę biegłego M. G. o trwałej częściowej niezdolności ubezpieczonego do pracy od dnia złożenia wniosku o rentę (opinia z dnia 5 września 2016r., k. 82 a.s. o sygn. VII U 1842/15).

W piśmie z dnia 18 października 2016r. organ rentowy wystąpił z wnioskiem o przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego K. K. (2) celem wyjaśnienia przyczyn, dla których ustalił on, że ubezpieczony jest niezdolny do pracy od dnia złożenia wniosku. Wniosek ten oddalony został na rozprawie w dniu 10 listopada 2016r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 listopada 2016r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 1842/15, zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał R. K. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 2 września 2015r. na stałe (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 listopada 2016r., k. 96 a.s. o sygn. VIIU 1842/15). Powyższy wyrok wpłynął do organu rentowego w dniu 1 grudnia 2016r., a z dniem 16 grudnia 2016r. stał się prawomocny.

Wykonując wyroku Sądu Okręgowego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wydał w dniu 21 grudnia 2016r. decyzję znak: (...), którą przyznał R. K. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 2 września 2015r., tj. od daty określonej w wyroku, na stałe (decyzja ZUS z dnia 21 grudnia 2016r., znak: (...), k. 60-61 a.r.).

R. K. w dniu 17 stycznia 2017r. zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę odsetek ustawowych od dnia 2 września 2015r. do chwili otrzymania renty, tj. do dnia 31 grudnia 2016r. (wniosek z dnia 17 stycznia 2017r., k. 69 a.r.).

Kolejną decyzją z dnia 24 lutego 2017r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. odmówił R. K. prawa do wypłaty odsetek ustawowych w związku z wypłatą renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że podstawą do wydania decyzji o przyznaniu wymienionego świadczenia był wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 listopada 2016r., który uprawomocnił się z dniem 16 grudnia 2016r. Ponadto organ rentowy podkreślił, że wydanie decyzji i wypłata świadczenia nastąpiła w terminie ustawowym, przewidzianym w przepisach określających zasady

przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych (decyzja ZUS z dnia 24 lutego 2017r., znak: (...), k. 92 a.r.).

R. K. odwołał się od powyższej decyzji (odwołanie z dnia 17 marca 2017r., k. 2 a.s.).

Powyższy stan faktyczny w sprawie został ustalony w oparciu o powołane dowody z dokumentów zgromadzone w aktach rentowych, a także w aktach sprawy o sygn.

VII U 1842/15. Zdaniem Sądu, były one wiarygodne i korespondowały ze sobą tworząc spójny stan faktyczny, który zresztą nie był kwestionowany przez strony.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie R. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 24 lutego 2017r., znak: (...), zasługiwało na uwzględnienie.

Zasady wypłaty odsetek reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.), natomiast art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2015 r., poz. 552 ze zm.) ustala zasady przyznawania i wypłacania świadczeń emerytalno – rentowych. Zgodnie z powołanym art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W przypadku świadczeń rentowych terminy wypłaty określa art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przewiduje on, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Powyższa regulacja wskazuje, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji licząc od chwili wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, rozumianej jako ostatni fakt konieczny, z punktu widzenia przesłanek nabycia prawa, do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. W przypadku, gdy prawo zostaje przyznane orzeczeniem Sądu ów 30 dniowy termin jest liczony od momentu doręczenia wyroku, ale jedynie wówczas, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

Przez nieustalenie prawa do świadczenia, o którym mowa w art. 85 ustawy systemowej, należy rozumieć zarówno niewydanie w terminie decyzji przyznającej świadczenie, jak i wydanie decyzji odmawiającej przyznania świadczenia, mimo spełnienia warunków do jego uzyskania. W drugim ze wskazanych przypadków zachodzi sytuacja, gdy do wydania przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia doszło mimo, że było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem.

Użyty w powołanych przepisach zwrot "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jako wyłączający obowiązek wypłaty odsetek, należy rozumieć w ten sposób, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i

wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn, niezależnych od ZUS (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012r., III UK 110/11, LEX nr 1227452).

W judykaturze dokonuje się kwalifikacji błędów organu rentowego na błędy w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędy w ustaleniach faktycznych, będące skutkiem naruszenia przepisów proceduralnych. Błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa ma miejsce wówczas, gdy organ rentowy wydaje decyzję odmawiającą ustalenia prawa, z uwagi na błędną interpretację relewantnych przepisów prawa w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym. Bardziej złożona jest prawna kwalifikacja błędu w ustaleniach faktycznych, jako przesłanka uzasadniająca odpowiedzialność organu rentowego z tytułu wypłaty odsetek za opóźnienie. Możliwa jest bowiem sytuacja, iż przyznanie prawa do świadczenia nastąpi na skutek ustaleń faktycznych sądu. Aby stwierdzić w takiej sytuacji, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za to opóźnienie, konieczne jest wykazanie, że w przepisany termin organ rentowy nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, że opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 maja 2014r., III AUa 2071/13, LEX nr 1483723). Użyty w powołanych przepisach zwrot "okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności" jako wyłączający obowiązek wypłaty odsetek, należy rozumieć więc w ten sposób, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest obowiązany do wypłaty odsetek nie tylko wtedy, gdy nie ponosi winy w opóźnieniu, lecz także wtedy, gdy opóźnienie w ustaleniu i wypłacie prawa do świadczenia pieniężnego z ubezpieczenia społecznego jest skutkiem innych przyczyn, niezależnych od ZUS (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2012r., III UK 110/11, LEX nr 1227452).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uzasadniając odmowę wypłaty odsetek od świadczenia rentowego przyznanego R. K., powołał się m.in. na brak orzeczenia organu odwoławczego orzekającego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Odnosząc się do tej argumentacji podkreślić należy, że brak orzeczenia w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego – tak jak miało to miejsce w rozpoznawanej sprawie - nie przesądza o braku prawa strony do odsetek (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 12 czerwca 2014r., III AUa 1548/13, Lex nr 1493754). W razie wystąpienia strony o odsetki po wykonaniu wyroku przyznającego świadczenia, konieczne jest w takim przypadku ustalenie, z jakich przyczyn doszło do opóźnienia w wypłacie. Ocena tego, która ze stron postępowania odpowiada za opóźnienie wypłaty świadczenia winna być wyprowadzona z całokształtu okoliczności sprawy, gdyż obowiązki stron zależą od przedmiotu sporu w danej sprawie oraz od tego, na której ze stron spoczywa ciężar wykazania okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy. W sytuacji gdy przedmiotem sporu jest prawo do renty i jedyną sporną okolicznością jest ocena stanu zdrowia, zaś ubezpieczony przedstawia pełną dokumentację medyczną, to ewentualny błąd w ocenie medycznej obciąża organ rentowy, a nie ubezpieczonego. W odniesieniu do spraw związanych z orzekaniem medycznym utrwalone jest orzecznictwo, iż organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieprawidłowe orzeczenie wydane przez lekarza orzecznika ZUS lub komisję lekarską ZUS (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 19 listopada 2013r., III AUa 295/13, Lex nr 1402872). Na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy systemowej jest wówczas obowiązany do wypłaty odsetek od świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Odsetki te należne są od daty wymagalności świadczenia do dnia wypłaty zasądzonego wyrównania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 czerwca 2014r., III AUa 1023/13).

W świetle powyższego, zadaniem Sądu Okręgowego – pomimo braku w wyroku z dnia 10 listopada 2016r. orzeczenia o odpowiedzialności Zakładu - było ustalenie, czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych mógł wydać decyzję zgodną z prawem w terminie 30 dni licząc od dnia, w którym komisja lekarska orzekała o zdolności do pracy R. K.. Analiza dokumentacji medycznej zawartej w aktach ubezpieczonego oraz opinii biegłych sądowych wskazuje na to, że wydanie takiej decyzji było możliwe. W aktach orzeczniczych ubezpieczonego znajdowały się bowiem wszystkie niezbędne

dokumenty dotyczące stanu jego zdrowia oraz informacje, które umożliwiły organowi rentowemu dokonanie prawidłowej oceny.

W ocenie Sądu Okręgowego, aby stwierdzić, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za zaistniałe opóźnienie, konieczne jest wykazanie, że w przepisany termin Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia z uwzględnieniem jednakże tego, czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji. Jeżeli bowiem zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym będzie uzasadniona ustaleniami co do takich okoliczności, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, to nie będzie podstaw do uznania, iż opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi on odpowiedzialność (Komentarze Becka, Emerytury i Renty z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (...) Komentarz pod redakcją B. Gudowskiej i K. Ślęzaka Wydawnictwo C.H. Beck Warszawa 2013, str. 749).

W sprawie oznaczonej sygnaturą VII U 1842/15, toczącej się na skutek odwołania R. K. od decyzji organu rentowego z dnia 23 października 2015r. odmawiającej mu prawa do renty, spór pomiędzy stronami sprowadzał się do ustalenia, czy wnioskodawca jest osobą niezdolną do pracy. Nie ulegało przy tym wątpliwości, że schorzeniami, które determinowały stan zdrowia skarżącego były schorzenia różnej natury, m.in. z zakresu diabetologii, kardiologii, ortopedii oraz endokrynologii. Decydujące znaczenie miały jednak opinie ortopedów: M. G. i K. K. (2), którzy byli zgodni co do trwałej częściowej niezdolności ubezpieczonego do pracy od dnia złożenia wniosku. Biegli rozpoznali u ubezpieczonego zmiany zwyrodnieniowo – dyskopatyczne kręgosłupa z upośledzeniem sprawności i z objawami zespołu bólowego oraz zespół bolesnego barku lewego z dysfunkcją w przebiegu uszkodzenia ścieżki rotarów. Biorąc pod uwagę stopień zaawansowania i utrwalenia wskazanych zmian oraz wiek ubezpieczonego, według biegłych ortopedów, ubezpieczony nie rokuje poprawy. Jest trwale częściowo niezdolny do wykonywania pracy od dnia złożenia wniosku o rentę.

Organ rentowy w rozpatrywanej sprawie, w uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie negował ustalenie przez biegłych sądowych ortopedów początku niezdolności ubezpieczonego do pracy przypadającego na dzień złożenia wniosku o rentę. Odnosząc się do wskazanej argumentacji Sąd Okręgowy wskazuje, że w sprawie o odsetki rolą Sądu nie jest ocena zasadności orzeczenia wydanego w innej sprawie i opinii biegłych, które zostały w niej sporządzone. Wyrok, który w dniu 10 listopada 2016r. został wydany w sprawie VII U 1842/15, stał się bowiem prawomocny i wiąże zarówno strony – w tym Zakład, jak i sądy. Nie ma zatem możliwości, by w przedmiotowej sprawie została na nowo dokonana ocena zasadności opinii biegłych i orzeczenia przyznającego ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od daty 2 września 2015 roku na stałe. Organ rentowy, jeśli nie godził się z takim rozstrzygnięciem miał możliwość złożenia apelacji, czego jednak nie uczynił. Wobec tego w sprawie o odsetki nie może podnosić wadliwości wyroku, którego nie negował, a Sąd z kolei może badać jedynie to, czy zmiana decyzji w postępowaniu odwoławczym była uzasadniona okolicznościami, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, czy też organ rentowy dysponował pełnym materiałem pozwalającym na właściwą ocenę i nie dokonując jej popełnił błąd.

W rozpatrywanej sprawie nie ulega żadnym wątpliwości, że dowody pozwalające na ustalenie uprawnień wnioskodawcy do renty z tytułu niezdolności do pracy, w szczególności dokumentujące stan jego zdrowia, zostały złożone już na etapie postępowania rentowego. Skoro zatem ubezpieczony na etapie postępowania prowadzonego przez Zakład złożył dokumentację, która pozwalała ustalić mu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, to daje to podstawę do uznania, że organ rentowy odmawiając ubezpieczonemu prawa do w/w świadczenia postąpił niezgodnie z prawem. Organ rentowy popełnił błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że występujące u skarżącego schorzenia nie czynią go niezdolnym do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami. Tymczasem biegli sądowi z zakresu ortopedii zgodnie ocenili, że ze względu na występujące u R. K. schorzenia związane m.in. ze zwyrodnieniem kręgosłupa szyjnego i lędźwiowego, a także stawu barkowego lewego, stanowią przeciwwskazanie do wykonywania ciężkiej pracy fizycznej, wymagającej podnoszenia i przenoszenia ciężkich przedmiotów, pracy stojącej w zawodzie ślusarza oraz pracy jako kierowca z koniecznością siedzenia przez wiele godzin.

Powyższe oznacza, że organ rentowy rozpoznając wniosek rentowy skarżącego dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych co do wpływu stanu zdrowia wnioskodawcy na jego zdolność do pracy, zgodnie z posiadanymi przez niego kwalifikacjami zawodowymi oraz co do wpływu tychże schorzeń na możliwość przekwalifikowania zawodowego, co świadczy o jego winie. Wina organu rentowego rodząca odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) występuje wówczas, gdy w oparciu o dostępne organowi rentowemu dowody można było jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia. Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 10 lipca 2013r. (III AUa 1516/12) i w wyroku z dnia 16 kwietnia 2013r. (III AUa 1460/12), a także Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 30 października 2013r. (III AUa 254/13). W rozpoznawanej sprawie taka sytuacja miała miejsce, gdyż wszystkie okoliczności istotne do rozstrzygnięcia o uprawnieniu ubezpieczonego do świadczenia rentowego były znane i zostały wyjaśnione już na etapie postępowania przed organem rentowym. Wskazać również należy, że w chwili wydania decyzji z dnia 23 października 2015r. po stronie skarżącego nie występował obowiązek wykazania żadnych innych dodatkowych okoliczności uzasadniających jego wniosek rentowy, gdyż organ rentowy dysponował kompletnym materiałem (dokumentacja medyczna, badanie odwołującego i wywiad zawodowy) pozwalającym na wydanie decyzji zgodnej z prawem.

Na etapie postępowania sądowego R. K. wprawdzie przedstawił biegłym sądowym nowe dowody w postaci aktualnych wyników badania MR i RTG kręgosłupa, wykonanych w roku 2016, niemniej jednak dokumenty te nie miały znaczenia przesądzającego dla uznania niezdolności do pracy istniejącej w dacie złożenia wniosku o rentę. Jak wskazuje treść opinii biegłych ortopedów, wymienione nowe dokumenty medyczne i okoliczności, jakie zaistniały po dacie wydania skarżonej decyzji, miały wpływ na uznanie trwałości niezdolności do pracy i na ocenę, iż brak jest rokowań w zakresie zmiany stanu zdrowia. Nie przesądzały natomiast o samym fakcie istnienia u ubezpieczonego częściowej niezdolności do pracy i o dacie, w której ona powstała.

Powołana argumentacja prowadzi do konkluzji, że organ rentowy dopuścił się naruszenia § 3 ust. 1 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 2004r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. 2004r., Nr 273, poz. 2711 ze zm.), co w kontekście prawa do odsetek, uzasadnia uznanie błędu w ustaleniach faktycznych jako przesłanki uzasadniającej jego odpowiedzialność i zarazem obowiązek wypłaty odsetek za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999r., Nr 12, poz. 104) wskazuje w § 2 ust. 1, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Kolejne ustępy tego przepisu stanowią z kolei, że okres opóźnienia w ustaleniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, dla których przepisy określające zasady ich przyznawania i wypłacania przewidują termin na wydanie decyzji, liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji. Okres opóźnienia w ustaleniu świadczeń zleconych Zakładowi do wypłaty z mocy umów międzynarodowych liczy się od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji, liczonego od daty wpływu z zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej pełnej dokumentacji oraz należności. Okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń okresowych liczy się od dnia następującego po ustalonym terminie ich płatności. Okres opóźnienia w wypłaceniu świadczeń emerytalnych lub rentowych, zleconych Zakładowi do wypłaty na mocy odrębnych przepisów, liczy się od dnia następującego po najbliższym terminie płatności tych świadczeń, przypadającym po upływie 30 dni od wpływu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych decyzji zlecającej wypłatę świadczenia. Jeżeli świadczenie jest wypłacane osobie uprawnionej za pośrednictwem poczty lub na rachunek bankowy, za dzień wypłaty świadczeń uważa się dzień przekazania należności na pocztę lub do banku.

Mając na względzie zacytowane przepisy, Sąd uwzględnił odwołanie i przyznał R. K. prawo do odsetek od poszczególnych świadczeń miesięcznych, co do których Zakład pozostawał w opóźnieniu, tj. od 2 września 2015r., czyli

od daty przyznania renty, do dnia 31 grudnia 2016r. Kolejne okresowe świadczenia rentowe, począwszy od stycznia 2017r. były wypłacane już terminowo, zgodnie z ustalonym terminem płatności.

Odsetki należało liczyć do daty zapłaty, zaś data początkowa w przypadku świadczeń za okres od 2 do 30 września 2015r. i za październik 2015r. jest to dzień 23 października 2015r., czyli data, w której została wydana decyzja ZUS odmawiająca przyznania renty w sytuacji, gdy to świadczenie już w w/w dniu – gdyby Zakład nie popełnił błędów w ustaleniach faktycznych – mogło być ubezpieczonemu przyznane. Z kolei odsetki od następnych okresowych świadczeń rentowych od listopada 2015r. do grudnia 2016r., zgodnie z § 2 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999r., Nr 12, poz. 104), powinny być naliczone od dnia następującego po ustalonym terminie płatności. Skoro ustalony w decyzji przyznającej rentę termin płatności to 10 dzień każdego miesiąca, to odsetki od renty za poszczególne miesiące od listopada 2015r. do grudnia 2016r. zostały naliczone od 11 dnia każdego kolejnego miesiąca.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w sposób określony w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

(...)